

BÖLÜM 3

DRAMA YÖNTEMİNİN SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÇEVRE EĞİTİMİ DERSİ AKADEMİK BAŞARILARINA VE ÇEVREYE YÖNELİK TUTUMLARINA ETKİSİ*

Erdoğan ÖCAL¹

Giriş

İnsanın doğayı kendi çıkarları doğrultusunda kullanması ve doğa üstünde üstünlük kurma anlayışı; insan ve çevre arasındaki dengenin olumsuz etkilenerek bozulmasına ve çevre sorunlarının ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Genç & Genç, 2013; Wihardjo & ark., 2017). Plansız endüstrileşme, atıkların bilinçsizce çevreye atılması, asit yağmurları, hava kirliliği, küresel ısınma, tarım ilaçları, verimli toprakların ve yeşil alanların azalması çağımızın en önemli problemlerinden çevre sorunlarının her geçen gün artmasına neden olmaktadır (Gundersen, 2014; Louv, 2012). Doğayı ve çevreyi koruma davranışını bir yaşam biçimi şekline dönüştürmede eğitimin önemli rol oynadığı bilinmektedir (Heberlein, 2012; Wihardjo & ark., 2017).

Çevre eğitimi; insanların çevre ve çevre sorunları hakkında bilinçlenmelerini sağlamak amacıyla ortaya çıkan bir eğitim alanıdır (Özdemir, 2016). Bireylerin çevreye yönelik olumlu tutumlar kazanarak bu tutumları davranışa dönüştürmeleri ve daha sağlıklı bir çevrede yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan bilgi, beceri ve deneyimlere ulaşmaları nitelikli bir çevre eğitimiyle sağlanabilir (Ahi

* Bu çalışma, Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) birimi tarafından desteklenen BAP-17-EMF-4901-05 numaralı "Drama Tekniklerinin Çevre Eğitimi Dersi Akademik Başarısına ve Çevre Bilincinin Kazandırılmasına Etkisi" isimli projeye gerçekleştirilmiştir.

¹ Doç .Dr. , Muş Alparslan Üniversitesi, e-mail: e.ocal@alparslan.edu.tr

gibi tekniklerinden yararlanılması ile öğrencilerin çevre eğitimine yönelik bilgi düzeylerinin ve farkındalıklarının arttığı söylenebilir.

Öneriler

Çevre eğitiminde öğrencilerin yaparak, yaşayarak ve eğlenerek çevre konularını aktif öğrenmelerini sağlayan öğrenci merkezli drama yöntemi ile daha geniş ölçekli çalışmaların yapılması ve bu çalışmalarda öğretmen adaylarıyla birlikte öğretmenlerin de farkındalıklarının, tutumlarının ve bilgilerinin niteliğinin araştırılması önerilmektedir. Yapılacak bu çalışmalarda elde edilen sonuçlar ile mevcut çalışmada elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir. Ayrıca çevre sorunları her geçen gün değişim göstermektedir. Bu değişimler üzerine de drama yöntemi ve uygun teknikleriyle çalışmalar yapılabilir. Üniversitelerde çevre sorunlarına ilgi uyandırabilmek için, doğa gezilerinde hazırlanan drama oturum planları uygulanabilir ve öğretmen adaylarının bu yolla kalıcı ve anlamlı öğrenmelerine katkı sağlanabilir. Öğretmen adaylarının çevreye yönelik tutumlarının geliştirilebilmesi için dramanın farklı tekniklerinin kullanıldığı, daha uzun süreli eğitim programları geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abed, O. H. Drama-based science teaching and its effect on students' understanding of scientific concepts and their attitudes towards science learning. *International Education Studies*, 2016; 9(10), 163–173. <https://doi.org/10.5539/ies.v9n10p163>
- Adıgüzel, Ö. (2014). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. Pegem Akademi, Ankara.
- Ahi, B., Özsoy, S. İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin çevreye yönelik tutumları: Cinsiyet ve mesleki kıdem faktörü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2015; 23(1), 31-56. Doi:10.24106/kefdergi.2569
- Alabay, E., Doğan, Ö.F. Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre sorunlarına olan ilgi düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 2015; 12(2), 34-50. Doi: 10.14687/ijhs.v12i2.2801
- Alım, M. The knowledge and attitudes of primary school teaching students towards environment. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2014; 19(31), 23-36.
- Andrikopoulou, E., Koutrouba, K. Promoting mindfulness about the environment through the use of drama in the primary classroom: Greek teachers' views and attitudes. *Education Sciences*, 2019; 9(1), 22. Doi:10.3390/educsci9010022
- Aşılıoğlu, G. (2004). Özel okullarda ve devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin çevre eğitimi düzeyinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Aydın, Ö., Aykaç, N. Yaratıcı drama yöntemi ile verilen eğitimin okul öncesi öğrencilerinin çevre farkındalığına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 2016; 11(1), 1-16.
- Aysu, B. (2019). Drama temelli çevre eğitiminin çocukların çevre farkındalık düzeylerine etkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.

- Bakkaloğlu, N. (2017) İlkokul çevre konularında uygulanan yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin başarılarına, kalıcılığa ve ilgilerine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Bertiz, H. (2010) Dramanın çevre bilinci oluşturmada rolü ve etkililiği. Yayınlanmamış doktora tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Boran, R. (2005). Okul öncesi eğitimde fen ve doğa etkinliklerinde öğretmenlerin dramayı kullanma konusuna yönelik görüşlerinin analizi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Konya.
- Cevher Kalburan, F. N. (2009). Çocuklar için çevresel tutum ölçeği ile yeni ekolojik paradigma ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması ve çevre eğitim programının etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Cohen. J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.)*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Crocker, L. & Algina, J. (1986). *Introduction to Classical and Modern Test Theory*. Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Çavuş, A. (2013). Ortaokul 7.sınıf Fen ve Teknoloji Dersinin Çevre Eğitimi Açısından Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Bingöl ili örneği). Yüksek lisans tezi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Malatya.
- Çelikbaş, E. (2006). Lise 1 biyoloji dersi müfredatı içerisinde yer alan ekoloji dünya ortamı ve canlılar ünitesinin lise mezunu bireylerin çevreye karşı tutumuna etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Çepni, S. (2014). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş (7. baskı)*. Celepler Matbaacılık.
- Deniş, H., Genç, H. Çevre bilimi dersi alan ve almayan öğrencilerinin çevreye ilişkin tutumları ve çevre bilimi dersindeki başarılarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2007; 13, 20-26.
- Derevenskaia, O. Active learning methods in environmental education of students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2014; 131, 101-104.
- Doğan, Y., Simsar, A. Investigation of preservice preschool teachers' views on environmental problems and relevant suggestions of solution. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 2018; 11(2), 151- 159. Doi:10.26822/iejee.2019248589
- Edwards, J. (2015). *Socially-critical Environmental Education in Primary Classrooms: The Dance of Structure and Agency*. Springer International Publishing.
- Eilam, E., Trop, T. Environmental attitudes and environmental behavior-Which is the horse and which is the cart?. *Sustainability*, 2012; 4, 2210-2246. Doi: 10.3390/su4092210
- Genç, M., Genç, T. Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2013; 1(1), 9-19.
- Güçlü, A.F. (2019). Lise ikinci sınıf ekosistem ekolojisi konusunun öğretiminde yaratıcı drama etkinliklerinin kavramsal anlama, bilimsel süreç becerileri ve biyoloji özyeterlilikleri üzerine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Denizli.
- Gunderson, R. Eric Fromm's Ecological messianism: The first biophilia hypothesis as humanistic social theory. *Humanity & Society*, 2014; 38(2), 182-204.
- Gülây, H., Ekici, G. MEB okul öncesi eğitim programı'nın çevre eğitimi açısından analizi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 2010; 7(1), 74-84.

- Güzelyurt, T., Özkan, Ö. Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönemde çevre eğitimine ilişkin görüşleri: durum çalışması. *Turkish Studies Educational Sciences*, 2018; 13(11), 651-668. Doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13425>
- Haktanır, G. Okul öncesi dönemde çevre eğitimi: Çevre eğitimi. *Türkiye Çevre Eğitimi Vakfı Yayını*, 2007; 178, 11-34.
- Heberlein, T. A. (2012). *Navigating Environmental Attitudes*. NY: Oxford University Press.
- Hedefalk, M., Almqvist, J., Östman, L. Education for sustainable development in early childhood education: A review of the research literature. *Environmental Education Research*, 2015; 21(7), 975-990. Doi: 10.1080/13504622.2014.971716
- Louv, R. (2012). *Doğadaki Son Çocuk. (3. Baskı). (Çeviri: Ceyhan Temürcü)*. TÜBİTAK, Ankara.
- Maravic, M., Cvjeticanin, S., Ivkovic, S. Level of environmental awareness of students in republic of Serbia. *World Journal of Education*, 2014; 4(3): 13-18.
- McKeown-Ice, R. Environmental education in the United States: A survey of preservice teacher education programs. *The Journal of Environmental Education*, 2000; 32(1), 4-11. Doi: 10.1080/00958960009598666
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 1,2 ve 3. sınıflar)*. MEB Yayınları.
- Okumuş, S., Öztürk, B. Sınıf öğretmeni adaylarının çevre öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2019; 6(2), 9-18.
- Otto, S., Kaiser, F.G. Ecological behavior across the lifespan: Why environmentalism increases as people grow older. *Journal of Environmental Psychology*, 2014; 40, 331-338.
- Önder, R. (2015). Üniversite öğrencilerinin çevre eğitimi gereksiniminin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. *Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Denizli.
- Özdamar, K. (2001). *Örnekleme Yöntemleri. SPSS ile Biyoistatistik*. 4. Baskı. Kaan Yayınevi.
- Özdemir, O. (2016). *Ekolojik okuryazarlık ve çevre eğitimi*. Pegem Akademi, Ankara.
- Özdemir, O., Yıldız, A., Ocaktan, E., vd. Tıp fakültesi öğrencilerinin çevre sorunları konusundaki farkındalık ve duyarlılıkları. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2004; 57(3), 117-127.
- Özkan, B. Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018; (62), 80-87.
- Patten, M. L., & Newhart, M. (2018). *Understanding research methods: An overview of the essentials*. New York: Routledge.
- Patton, Q. M. (1990). *Qualitative evaluation and research methods (2nd ed.)*, London: Sage Publication.
- Patton, M. Q. (2014). In M. Bütün, & S. B. Demir (Eds.), *Qualitative research and evaluation methods*. Pegem Academy Publishing.
- Pedretti, E., Nazir, J. Tensions and Opportunities: A Baseline Study of Teachers' Views of Environmental Education. *International Journal of Environmental and Science Education*, 2014; 9(3), 265-283.

- Rubin, H. J., & Rubin, I. S. (2012). *Qualitative interviewing: The art of hearing Ddata*. Los Angeles: Sage
- Saldana, J. (2019). In A. T. Akcan, & S. N. Şad (Eds.), *Handbook for qualitative researchers*. Pegem Academy Publishing.
- Şahin, N.F., Cerrah, L., Saka, A., vd. Yükseköğretimde öğrenci merkezli çevre eğitimi dersine yönelik bir uygulama. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004; 24(3), 113-128. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/6758/90891>
- Şenel, H. (2010). Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre bilincinin geliştirilmesinde probleme dayalı aktif öğrenmenin etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Balıkesir.
- Tanrıverdi, Ö. (2012). Yaratıcı drama yöntemi ile verilen eğitimin okul öncesi öğrencilerinin farkındalığına etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Muğla.
- Taş, N. H. (2020). 8. sınıf öğrencilerinin “Enerji Dönüşümleri ve Çevre Bilinci” ünitesinin akademik başarı ve fene karşı tutumlarına yaratıcı drama yönteminin etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Taşkın, T., Moğol, S. Fizik eğitiminde yaratıcı drama yöntemine bir örnek: sürtünme kuvveti. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2017; 11(1), 198-221.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Turtle, C., Convery I., Convery, K. Forest schools and environmental attitudes: A case study of children aged 8–11 years. *Cogent Education*, 2015; 2(1), 1100103.
- Türkoğlu, B. Opinions of Preschool Teachers and Pre-Service Teachers on Environmental Education and Environmental Awareness for Sustainable Development in the Preschool Period. *Sustainability*, 2019; 11(18), 4925.
- Wihardjo, S. D., Hartati, S., Nurani, Y., et al. The effects of green schooling knowledge level and intensity of parental guidance on the environmental awareness of the early age student. *Educational Research and Reviews*, 2017;12(5):251-257.
- Winther, A. A., Volk, T. L., Shrock, S. A. Teacher decision making in the 1st year of implementing an issues-based environmental education program: A qualitative study. *The Journal of Environmental Education*, 2002; 33(3), 27-33. Doi: 10.1080/00958960209600812
- Wojcik, A. M. Informal environmental education in Poland. *International Research in Geographical & Environmental Education*, 2004; 13(3): 291-298.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK] (2018). *Okul öncesi öğretmenliği lisans programı*. Yüksek Öğretim Kurumu Yayınları.